

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 99/18

Møtedato: 27.09.2018

Dato: 12.09.2018

Arkivsaksnr: 2018/10986

Årsrapport 2017 – Ytre miljø

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Retningslinje for registrering, måling og utvikling av miljøindikatorer
<http://regler.app.uib.no/regler/Del-3-Personal-og-HMS/3.2-Helse-miljoe-og-sikkerhet/3.2.3-HMS-retningslinjer/Retningslinje-for-registrering-maalng-og-utvikling-av-miljoeindikatorer>
- Handlingsplan for helse, miljø og sikkerhet 2016-2018
<http://www.uib.no/hms-portalen/99112/hms-handlingsplan-2016-2018>
- Tiltaksplan for det ytre miljø 2012-2015
https://www.uib.no/filearchive/tiltaksplan-for-det-ytre-miljo-2012-2015_1.pdf
- Handlingsplan - Ytre miljø 2018-2022
https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/handlingsplan_ytre_miljo_2018-2022.pdf

Saken gjelder:

Universitetsstyret gjennomgår status for arbeidet med miljøledelse/ytre miljø ved UiB en gang i året. Med dette fremlegges miljørapport for 2017.

Hovedresultater for 2017:

- Avfall – Restavfallsmengden ved universitetet er svært varierende fra år til år. I 2017 var restavfallsmengden per ansatt 21,6 % lavere enn i 2009, og målet på 16 % reduksjon ble nådd. Det er likevel ønskelig å få en enda bedre oversikt over restavfallet som UiB kvitter seg med, samt øke kildesorteringsprosenten.
- Energi – Det temperaturkorrigerte spesifikke energiforbruket per m² sank med 15,3 % mellom 2009 og 2017, noe som er nær målet på 16 % reduksjon. Det ble drevet aktivt ENØK-arbeid med fokus på bedre automatisering av byggene og utskiftning av gamle anlegg.
- Innkjøp og forbruk – UiB har allerede nådd målet om 16 % reduksjon i papirforbruket. I 2017 var papirforbruket per ansatt redusert med 52,1 % sammenlignet med 2009, hovedsakelig på grunn av færre utskrifter. Det bør settes nye og mer ambisiøse mål for innkjøp og forbruk, også av andre varer/tjenester.
- CO₂-utslipp – Det målte klimagassutslippet fra drivstoff, elektrisitet og fjernvarme (også kalt Scope 1 og 2), samt flyreiser (del av Scope 3, som er alle andre indirekte utslipp UiB er ansvarlig for), var i 2017 på 3475 tonn CO₂-ekvivalenter, en nedgang på 86,8 % siden 2009, mens CO₂-utslippene per ansatt sank med 88,4 %. Hovedårsaken til den store nedgangen er at UiB fra 2015 kjøper elektrisitet fra garantert fornybare kilder. CO₂-utslippene per ansatt fra flyreiser med Berg-Hansen har gått ned med 31,8 % siden den første tilgjengelige statistikken fra 2013. Rapporteringen av flyreiser bør forbedres ved å inkludere reiser som gjøres utenom reisebyrået.
- Universitetsstyret vedtok en ny Handlingsplan for ytre miljø som skal gjelde fra 2018 og frem til 2022 (Sak 135/17).

Områdene det bør fokuseres på i 2018:

- Energiforbruk – UiB må fortsatt prioritere arbeidet med å redusere energiforbruket
- Det må arbeides videre med å følge opp Miljøfyrtårnrutinene ved alle fakulteter og enheter. Arbeidet med resertifisering av UiB som Miljøfyrtårn starter i 2018 og går inn i våren 2019.
- Klimaregnskap – Det er behov for å videreutvikle og kvalitetssikre klimaregnskapet for å få en oversikt over universitetets samlede klimafotavtrykk, særlig Scope 3, som er alle indirekte utslipp fra UiBs virksomhet (inkludert innkjøp av varer og tjenester).

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Årsrapport 2017 – Ytre miljø oppsummerer hvordan UiB jobber med å håndtere miljø- og klimautfordringene virksomheten skaper. UiBs strategi, «Hav, liv, samfunn», fremhever at UiB skal være et nyskapende universitet, og bidra til et bærekraftig globalt samfunn. Universitetet har som samfunnsinstitusjon et betydelig ansvar for å sikre at virksomheten drives med minst mulig negativ innvirkning på miljøet og at studentene får med seg bærekraft som en verdi fra tiden på UiB.

I 2016 ble UiB det første av de store universitetene i Norge som ble sertifisert som Miljøfyrtårn, og dette er et ledd i UiBs ønske om å ta samfunnsansvar og ytterligere redusere universitetets ressursforbruk og klimagassutslipp. Universitetets Miljøfyrtårnsatsing vil styrke rutinene og legge til rette for fortsatt fremgang innenfor miljøarbeidet. Miljøfyrtårnarbeidet må systematisk følges opp i linjen, slik at UiB kan oppnå resertifisering i 2018-19.

Miljømålene for 2017 er nådd innen alle områder med unntak av energi hvor målet nesten ble nådd, og det er viktig å kontinuerlig forbedre interne rutiner for å opprettholde den positive utviklingen.

UiB har redusert klimagassutslippene fra drivstoff, elektrisitet og fjernvarme (Scope 1 og 2). Det er også ønskelig å få en oversikt over universitetets andre utslipp, for eksempel innkjøp og forbruk av varer og tjenester (Scope 3). På denne måten vil UiB som helhet og alle fakulteter/enheter kunne få en god og reell oversikt over CO₂-utslippene, og tiltak kan settes inn der det trengs.

Mot slutten av året vedtok Universitetsstyret en ny handlingsplan for å følge opp arbeidet med ytre miljø. «Handlingsplan - Ytre miljø 2018-2022» vil følge langtidsmålene i Parisavtalen, og sørge for at UiB går foran i arbeidet med å stabilisere global oppvarming til 1,5 °C sammenlignet med førindustriell tid. UiB har i 2018 også påtatt seg en ledende rolle innen arbeid med FNs bærekraftsmål. UiB vil i 2018-2019 ytterligere oppdatere Handlingsplanen for ytre miljø for å sikre at arbeidet med bærekraftsmålene strekker seg utover forskning og utdanning, og også omfatter egen drift.

Forslag til vedtak:

1. Universitetsstyret tar Årsrapport 2017 – Ytre miljø til orientering.
2. Styret ber om at det fortsatt rettes særlig oppmerksomhet mot universitetets energiforbruk, klimagassutslipp og systematiske oppfølging av Miljøfyrtårn.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

12.09.2018/Lars Harald Aarø/Britt-Karin Muri (underdir.)

Vedlegg:

1. Årsrapport 2017 – Ytre miljø

ÅRSRAPPORT 2017

YTRE MILJØ

UNIVERSITETET I BERGEN

SAMMENDRAG	2
ET GRØNT UNIVERSITET	2
MILJØMÅL	3
MILJØPOLITIKK	4
MILJØFYRTÅRN	4
OM MILJØFYRTÅRN	4
ORGANISERING AV MILJØLEDELSESYSTEMET	5
OM MILJØRAPPORTERING VED UIB	5
KLIMA	6
OM KLIMAGASSREGNSKAP	6
UTSLIPPSFAKTORER	6
KLIMAGASSREGNSKAP 2017	7
ENERGI	8
AVFALL	9
TRANSPORT	10
FLYREISER	10
INNKJØP OG FORBRUK	11
ANDRE MILJØTEMA	11
SAMARBEID/NETTVERK	11
KLIMAPARTNERE HORDALAND	11
NUAS SUSTAINABILITY	12
MILJØKOMMUNIKASJON	12
KURS/KONFERANSER/ARRANGEMENT	12
EARTH HOUR	12
VANNFORBRUK	12
MILJØSKADELIGE KJEMIKALIER	12
FORSKNING, UNDERVISNING OG FORMIDLING	12

SAMMENDRAG

I 2016 ble UiB det første store universitetet i Norge som ble sertifisert som Miljøfyrtårn, og arbeidet for å bli resertifisert i 2018/2019 er godt i gang. Ytre miljø er en del av det systematiske HMS-arbeidet ved universitetet.

Oppfølging av Tiltaksplan for det ytre miljø og Miljøfyrtårn i 2017:

- Avfall – Restavfallsmengden ved universitetet er svært varierende fra år til år. I 2017 var restavfallsmengden per ansatt 21,6 % lavere enn i 2009, og målet på 16 % reduksjon ble nådd. Det arbeides med å optimalisere kildesorteringen i bygg for bygg.
- Energi – Det temperaturkorrigererte spesifikke energiforbruket per m² sank med 15,3 % mellom 2009 og 2017, noe som er nær målet på 16% reduksjon.
- Innkjøp og forbruk – UiB har allerede nådd målet om 14 % reduksjon i papirforbruket. I 2017 var papirforbruket per ansatt redusert med 52,1 % sammenlignet med 2009, hovedsakelig på grunn av færre utskrifter. Dette er likevel en økning fra 2016, og det bør settes nye og mer ambisiøse mål for innkjøp og forbruk. I UiBs Handlingsplan ytre miljø 2018-2022 er det et mål å ferdigstille UiBs klimaregnskap for å omfatte resten av Scope 3, altså inkludert innkjøp av varer og tjenester.
- CO₂-utslipp – Det målte klimagassutslippet fra Scope 1 og 2, samt flyreiser (del av Scope 3), var i 2017 på 3475 tonn CO₂-ekvivalenter, en nedgang på 86,8 % siden 2009, mens CO₂-utslippene per ansatt sank med 88,4 %. Hovedårsaken til den store nedgangen er at UiB fra 2015 kjøper elektrisitet fra garantert fornybare kilder. CO₂-utslippene per ansatt fra flyreiser med Berg-Hansen har gått ned med 31,8 % siden den første tilgjengelige statistikken fra 2013. Rapporteringen av flyreiser bør forbedres ved å inkludere reiser som gjøres utenom reisebyrået.

ET GRØNT UNIVERSITET

Universitetet i Bergens Årsrapport 2017 – Ytre miljø oppsummerer hvordan UiB jobber med å håndtere miljø- og klimautfordringene virksomheten skaper. UiBs strategi, «Hav, liv, samfunn», fremhever at UiB skal være et nyskapende universitet, og bidra til et bærekraftig globalt samfunn. Universitet i Bergens fremste påvirkning innen miljø og bærekraft kan man regne med stammer fra forskning, utdanning, innovasjon og formidling. UiBs strategiske satsingsområder er marin forskning, globale samfunnsutfordringer, samt klima og energiomstilling, men universitetet har som samfunnsinstitusjon et betydelig ansvar for å sikre at virksomheten drives med minst mulig negativ innvirkning på miljøet.

UiB har siden 2009 hatt tiltaksplaner for det ytre miljø, med tallfestede og forpliktende mål for reduksjon av energiforbruk, avfallsmengder, papirforbruk og CO₂-utslipp. I 2016 ble UiB det første av

de store universitetene i Norge som ble sertifisert som Miljøfyrtårn, og dette er et ledd i UiBs ønske om å ta samfunnsansvar og ytterligere redusere universitetets ressursforbruk og klimagassutslipp.

I oppfølgingen av UiBs strategi skal det vedtas en Handlingsplan for det ytre miljø som skal gjelde til 2022. Denne handlingsplanen vil følge langtidsmålene i Parisavtalen for Norge og EU, og sørge for at UiB går foran i arbeidet med å stabilisere global oppvarming til 1,5 grader Celsius sammenlignet med førindustriell tid.

Arbeidet med miljø og bærekraft fra Universitetet i Bergen angår alle fakulteter og enheter, alle faglig-, teknisk- og administrativt ansatte, samt studentene. Ytre miljø inngår som en del av det systematiske HMS-arbeidet ved UiB, og å ta ansvar for det ytre miljø er et av fire mål i universitetets HMS-handlingsplan 2016-2018. Denne støttes opp av Tiltaksplan for det ytre miljø, der UiB har vedtatt å kutte utslipp med 20 % innen 2020 innenfor våre viktigste miljøaspekter (sammenlignet med basisåret 2009).

Ytre miljø er et felt som omfatter både større, sentrale tiltak, som blant annet ENØK eller rehabilitering av bygg, miljøkrav i innkjøpsavtaler og etisk handel. Andre tiltak er ment å tilrettelegge for at individer kan ta miljøvennlige valg (jfr. HMS-handlingsplan 2016-2018), som utplassering av miljøstasjoner i bygninger eller bygging av trygg sykkelparkering. Slike tiltak muliggjør at alle som arbeider eller studerer ved UiB kan kildesortere, sykle til jobben, skrive ut mindre eller droppe engangskopper. Informasjon og opplæring om miljø til ansatte og studenter muliggjør at alle de om lag 20000 menneskene som arbeider og studerer ved UiB kan utgjøre en forskjell. En tredje fasett av miljøarbeidet er tiltak som er miljøvennlige, men ikke markedsføres som dette, som for eksempel digitalisering av utdanning eller administrative prosesser, forskning innen miljø, klima eller bærekraft, eller satsingen på en mer effektiv arealbruk i bygg.

MILJØMÅL

Hensynet til det ytre miljø er et satsingsområde ved UiB. Siden 2009 har universitetet hatt tiltaksplaner for det ytre miljø, med tallfestede og forpliktende tiltak innen miljøaspektene innkjøp, transport, energi og avfall, som skal bidra til at UiB når sine langsiktige miljømål innen 2020. Utslippsreduksjonen gjøres med en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 2 % basert på regnskapstall for 2009.

Miljømål for UiB:

- Avfall: Innen 2020 skal UiB ha redusert restavfallsmengden med 20 %
- Energi: Innen 2020 skal UiB redusere energiforbruket med 20 %
- Innkjøp: UiB skal ha et bevisst forhold til innkjøp og forbruk. Det skal etableres tiltak som gjør miljøriktige valg enklere. Innen 2020 skal UiB ha redusert papirforbruket med 20 %
- Transport: UiB skal ha et bevisst forhold til transport og redusere miljøbelastningen fra transportområdet med 20 % innen 2020

MILJØPOLITIKK

Universitetet i Bergen er, som ledende kunnskapsorganisasjon, forpliktet til å ta miljøhensyn i all virksomhet. Aktuelle fagenheter skal gjennom forskning, undervisning og formidling bidra til en helhetlig forståelse av sammenhenger mellom menneskenes ressursbehov og forvaltningen av ressursene, til beste for samfunnet, i dag og for framtiden.

Dette betyr at:

- Ansatte og studenter skal gjennom gode rutiner, samhandling og undervisning opparbeide en bevisst holdning til egen, miljørettet innsats.
- UiB skal dokumentere sitt miljøengasjement ved å redusere negativ miljøpåvirkning knyttet til egen drift.
- UiB skal overfor brukere og samfunn framstå som en lærings- og forskningsinstitusjon preget av en aktiv og bevisst holdning til miljøet.
- Institutt og andre enheter som driver miljørettet forskning, skal påta seg et særlig ansvar for å formidle aktuell kunnskap så vel i egen organisasjon som ut mot samfunnet.
- Ansatte og studenter skal aktivt, kritisk og opplysende ta del i debatt også rettet mot miljø- og ressursproblemer.

MILJØFYRTÅRN

Om Miljøfyrtårn

UiB ble sertifisert som Miljøfyrtårn 29. april 2016, som det første av de store universitetene i Norge, og vi har valgt å benytte den såkalte «Hovedkontormodellen» fra Stiftelsen Miljøfyrtårn. Denne modellen innebærer at HMS-systemet og Miljøfyrtårnordningen er forankret i et «hovedkontor» (HK), som i vårt tilfelle er Sentraladministrasjonen. Fakultetene, Universitetsmuséet og Universitetsbiblioteket regnes som underenheter (UE), og har en noe enklere prosess for å oppnå sertifisering. Miljøfyrtårnordningen er basert på lister med krav til miljøprestasjon hos organisasjonen, og omfatter miljøtemaene HMS-systemkrav, arbeidsmiljø, innkjøp, energi, transport, avfall, utslipp og estetikk. Til sammen har UiB oppfylt 120 spesifikke krav satt av Stiftelsen Miljøfyrtårn for å bli sertifisert.

Miljøfyrtårnstatusen innebærer årlig rapportering til Stiftelsen Miljøfyrtårn, årlig gjennomgang av miljøledelsessystemet, samt dokumenterte forbedringer år for år. UiB skal resertifiseres i perioden 2018/2019, og arbeidet med dette er godt i gang. Som del av denne prosessen vil også KMD bli sertifisert som egen underenhet.

For UiB betyr Miljøfyrtårnsertifiseringen at det skal fokuseres på miljøledelse ved alle fakulteter og enheter, og at det utarbeides årlige miljørapporter per fakultet, Sentraladministrasjonen, Universitetsmuséet og Universitetsbiblioteket.

Organisering av miljøledelsessystemet

Ansvar for den daglige oppfølgingen av HMS ligger i linjen, med årlig internkontroll i tråd med UiBs «Retningslinje for årlig gjennomgang av det systematiske HMS-arbeidet (Internkontroll)» og Internkontrollforskriften. For å bistå linjeledelsen, sikre brukermedvirkning, utarbeide plan- og strategidokumenter og fange opp endrede krav fra myndigheter og samfunnet forøvrig, er det behov for ressurser, som ved UiB består av:

- Universitetsdirektøren
 - o Universitetsstyret har delegert det daglige oppfølgingsansvaret for miljøledelse til Universitetsdirektøren
- Miljøstyringsgruppen skal
 - o utarbeide og følge opp UiBs miljøpolicy og Handlingsplan for det ytre miljø
 - o fatte vedtak på saker utredet fra miljøkoordinator (miljøsekretariatet)
 - o rapportere til Universitetsstyret årlig
- Miljøkoordinator (miljøsekretariatet) skal
 - o være et bindeledd i miljøorganisasjonen
 - o fange opp alle aktuelle regelverksendringer på miljøområdet og bistå med implementering av dem
 - o forberede og følge opp saker
 - o utarbeide miljørapporter
 - o være sekretær for miljøstyringsgruppen
- Miljøkontakter skal
 - o være rådgivere og pådrivere i fakulteters/avdelingers miljøarbeid
 - o følge opp miljøaktiviteter ved fakulteter og i avdelinger
 - o bidra til at miljøarbeidet integreres i den løpende lederopplæring
 - o koordinere underliggende enheters kartleggingsarbeid av deres ytre miljø-påvirkning og stimulere til gode miljøtiltak
 - o bistå miljøkoordinator ved oppfølging av tiltak knyttet til miljømålene for Universitetet i Bergen
 - o på vegne av fakultetsledelsen eller avdelingsdirektøren føre tilsyn med og koordinere underliggende enheters miljøarbeid
 - o sammenstille resultater av miljøarbeidet ved enhetene og rapportere til miljøkoordinator
 - o være informert om universitetets miljøarbeid og ha kompetanse i miljøledelse

Miljøkontaktene oppnevnes av fakultets- og avdelingsledelsen. Miljøkoordinator er tilknyttet Seksjon for HMS, beredskap og BHT, og fungerer som miljøsekretariat for UiB.

Om Miljørapportering ved UiB

Årsrapport ytre miljø er utarbeidet av miljøkoordinator med bidrag fra flere administrative enheter. Rapporteringen er regulert av «Retningslinje for registrering, måling og utvikling av miljøindikatorer» i UiBs HMS-regelsamling.

KLIMA

Om klimagassregnskap

Et klimaregnskap er et verktøy for å få oversikt over egne utslipp og utføre utslippsreducerende tiltak der de gir størst effekt. Klimagassregnskap 2017 for Universitetet i Bergen gir en oversikt over klimagassutslippet målt i tonn CO₂-ekvivalenter.

Klimaregnskapet følger «The Greenhouse Gas Protocol – A Corporate Accounting and Reporting Standard» (GHG-protokollen), den viktigste internasjonale standarden for klimagassregnskap. GHG-protokollen baserer sin klimarapportering på tre nivåer av utslipp, såkalte «scopes». Rapportering av Scope 1 og 2 er obligatorisk etter GHG-protokollen, mens Scope 3 er valgfritt.

- **Scope 1 – Direkte utslipp**
Scope 1 omfatter utslipp organisasjonen selv er ansvarlig for. Denne kategorien inneholder blant annet utslipp fra egne kjøretøy, og forbrenning av olje og gass til oppvarming.
- **Scope 2 – Indirekte utslipp fra energiforbruk**
Scope 2 omfatter utslipp fra innkjøpt fjernvarme og elektrisitet. Utslippene som beregnes inkluderer produksjonen av energien.
- **Scope 3 – Andre indirekte utslipp**
Scope 3 omfatter alle andre indirekte klimagassutslipp som forårsakes av UiBs aktiviteter, men slippes ut fra kilder som ikke kontrolleres av oss. Denne kategorien inkluderer blant annet innkjøp av varer og tjenester, flyreiser, transport og avfall.

Utslippsfaktorer

Utslippsfaktorene for bensin, diesel og fyringsolje kommer fra Klimakalkulatoren (Cicero/MISA/Østlandsforskning, 2012), elektrisitet fra NVE, fjernvarme fra BKK Fjernvarme, og biodiesel fra Arctic Bio (Tabell 1). Utslippene fra flyreiser er rapportert direkte fra reisebyrået Berg-Hansen.

Tabell 1: CO₂-utslippsfaktorer for ulike energibærere.

Energibærer	Enhet	Faktor
Bensin	tonn CO ₂ e/liter	2,83×10 ⁻³
Diesel	tonn CO ₂ e/liter	3,10×10 ⁻³
Fyringsolje (biodiesel B100)	tonn CO ₂ e/liter	0
Fjernvarme BKK	tonn CO ₂ e/kWh	3,49×10 ⁻⁵
Elektrisitet NVE (markedsbasert)	tonn CO ₂ e/kWh	0,70×10 ⁻⁶
Elektrisitet NVE (lokasjonsbasert)	tonn CO ₂ e/kWh	1,70×10 ⁻⁵

Klimagassregnskap 2017

Universitetet i Bergens klimaregnskap (Tabell 2) er basert på GHG-protokollens Scope 1 og Scope 2. Scope 3 er frivillig å rapportere, og UiB har så langt kun data for flyreiser, og da bare for de som er bestilt gjennom Berg-Hansen.

Tabell 2: Klimagassregnskap for UiB 2017 (i tonn CO₂-ekvivalenter). Det lokasjonsbaserte utslippet fra elektrisitet var 964 tonn CO₂-ekvivalenter.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bensin	18	18	17	18	14	14	13	2	14
Diesel	20	20	18	20	16	15	14	23	32
Fyringsolje	734	1 978	1 016	1 094	904	1 009	1 018	433	0
Sum Scope 1	771	2 016	1 051	1 132	934	1 037	1 044	459	46
Elektrisitet (markedsb.)	24 370	20 353	16 853	23 888	28 547	27 963	412	414	397
Fjernvarme	1 148	1 402	990	1 274	1 276	1 062	1 085	1 112	1 021
Sum Scope 2	25 519	21 755	17 843	25 163	29 823	29 025	1 498	1 526	1 418
Flyreiser (Berg-Hansen)					2 666	1 975	2 154	2 058	2 011
Sum Scope 3					2 666	1 975	2 154	2 058	2 011
Totalsum UiB	26 290	23 771	18 894	26 295	33 423	32 037	4 696	4 042	3 475

1. januar 2015 begynte UiB å kjøpe elektrisitet med opprinnelsesgarantier, det vil si elektrisk kraft fra garantert fornybare kilder (vannkraft). Elektrisiteten UiB kjøper har et oppgitt klimagassutslipp på 7 g CO₂/kWt. Til sammenligning er klimagassutslippet for europeisk restmiks 442 g CO₂/kWt for 2016 (se European Residual Mixes 2016, Association of Issuing Bodies, versjon 1.2, 15. juni 2017). Dette har ført til at CO₂-utslippene fra Scope 1, Scope 2 og flyreiser (del av Scope 3) til sammen er redusert med 86,8 % siden 2009. Den største enkeltkilden til CO₂-utslipp for universitetet er nå flyreiser, med 2011 tonn i 2017. CO₂-utslippene per ansatt fra flyreiser med Berg-Hansen har gått ned med 24,6 % siden den første tilgjengelige statistikken i 2013.

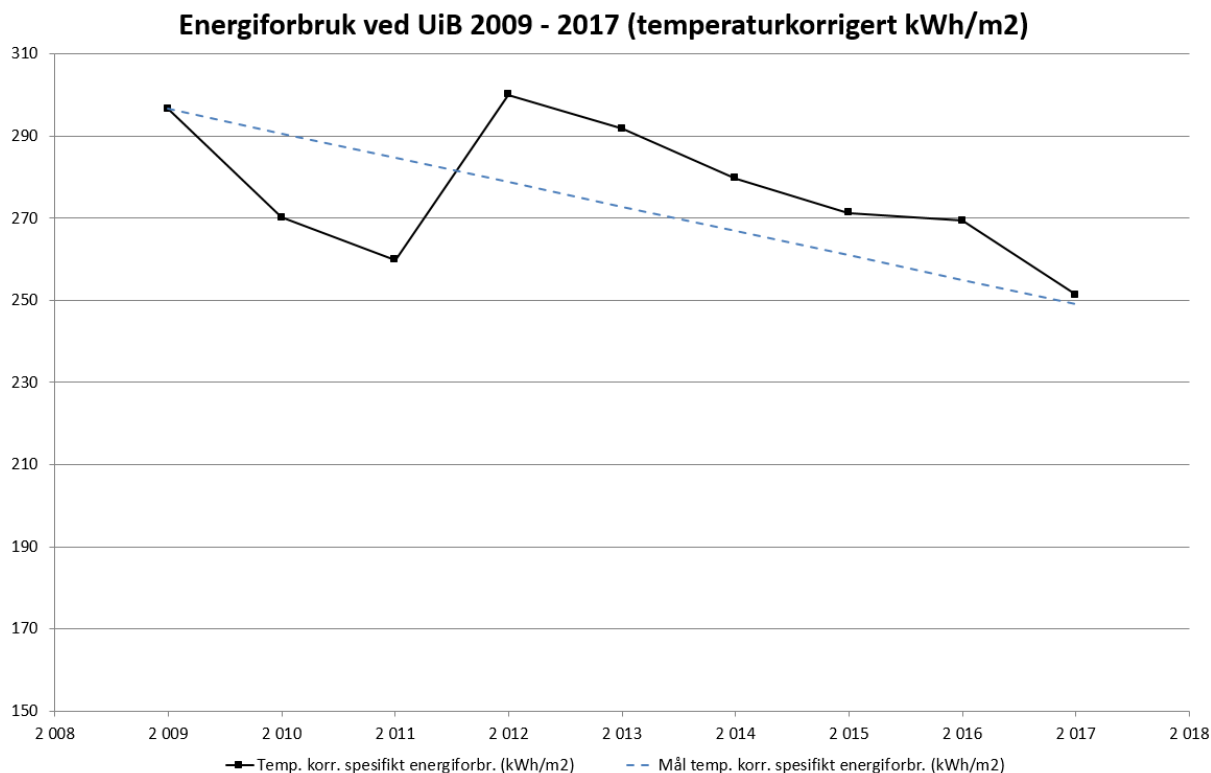
Universitetsstyret har bedt om (styresak 47/14) at det utvikles et fullstendig klimaregnskap for Universitetet i Bergen. Metodikk og opplegg for disse målingene skal forbedres, og flere utslippskilder fra Scope 3 må legges til. Universitetet, v/Økonomiavdelingen, bør fremover tilrettelegge for at det blir mulig å hente ut andre data enn flyreiser til Scope 3, slik at UiB kan få full oversikt over CO₂-utslippene. De neste årene vil UiBs rapporterte CO₂-utslipp øke i takt med at flere utslippskilder blir lagt inn i klimaregnskapet, helt til vi har fått en full oversikt over våre CO₂-utslipp. Først når vi kjenner de totale utslippene, kan vi gjøre målrettede tiltak for å redusere dem.

ENERGI

Universitetets energiforbruk er en stor kostnad, og viktig i miljøsammenheng. UiB har en egen ENØK-ingeniørstilling på fulltid som er plassert ved Eiendomsavdelingen. ENØK-ingeniøren har ansvar for kartlegging av vårt energiforbruk samlet og på detaljnivå, samt oppfølging av tiltak for å redusere dette. Slike tiltak er typisk å skifte til energieffektiv belysning, bevegelsesstyring av belysning, nattsenking av temperatur eller gjennomgang og optimalisering av driftstider for ventilasjon. Ferielukking av bygninger er blitt satt i system, og dette varsles i god tid før sommer- og juleferie.

I slutten av 2015 ble alle anlegg for fyring med olje ved UiB konvertert til å benytte biodiesel B100 (FAME) fremfor fossilt brennstoff, og det pågår arbeid for å gå helt bort fra oljefyring.

Det temperaturkorrigerte spesifikke energiforbruket per m² har blitt redusert fra 297 kWh/m² til 251 kWh/m² mellom 2009 og 2017 (se Figur 1). Dette gir en reduksjon på 15,3 %, som er nær målet på 16 %. Samtidig ser vi av figur 1 at det temperaturkorrigerte spesifikke energiforbruket per m² har sunket hvert år siden 2012.

Figur 1: Temperaturkorrigert spesifikt energiforbruk, kWh/m² (heltrukken linje), og målet for reduksjon av temperaturkorrigert spesifikt energiforbruk (stiplet linje) for årene 2009-2017.

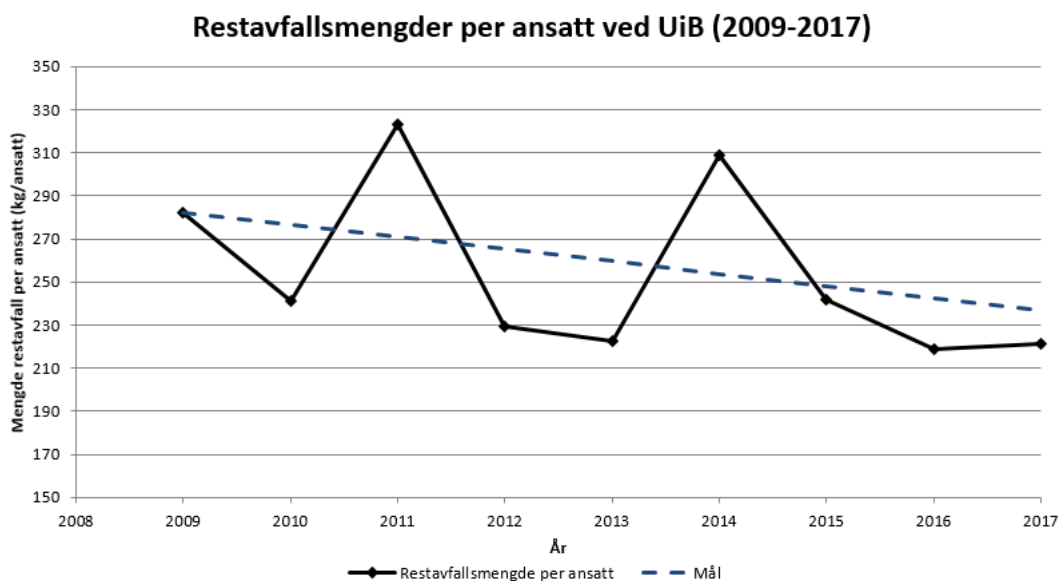
AVFALL

Universitetet i Bergen har lenge hatt et avfallssystem basert på at Eiendomsavdelingen har budsjettansvar for alle kostnader knyttet til ordinært avfall. Ingen av enhetene må av den grunn betale for sitt ordinære avfall, noe som bidrar til korrekt avhending av avfallet. Antall avfallsfraksjoner i hvert bygg er avhengig av bygningenes fasiliteter.

Det finnes ressurspersoner (avfallskontakter) ved alle enheter som håndterer farlig-, problem- og radioaktivt avfall. Disse skal sørge for at avfallssystemet gjøres kjent ved sine enheter samtidig som de kan gi råd angående korrekt behandling av avfall. Ressurspersonene samles jevnlig i fagmøter i regi av Seksjon for HMS, beredskap og BHT.

Avfallsmengdene ved UiB varierer kraftig fra år til år på grunn av ulike ombygginger og diverse flytteaktivitet (se Figur 2). Mengden restavfall per person ble redusert med 21,6 % mellom 2009 og 2017, mens målet var en reduksjon på 16 %. Andelen restavfall av den totale avfallsmengden sank til 70,5 % i 2017, en nedgang fra 72,6 % i 2009.

I forbindelse med Miljøfyrtårnsertifiseringen av UiB har Eiendomsavdelingen trappet opp utplassering av miljøstasjoner med fraksjonene glass- og metallemballasje, emballasjeplast og restavfall i flere bygg. Det er kildesortering i avfallsrom på hele universitetet, og i tillegg vil deknningen av miljøstasjoner økes til 80 % av UiBs areal i løpet av 2018. Økt kildesortering og mer gjenbruk vil bidra til at UiB kan nå målet om en reduksjon i restavfallsmengden på 20 % innen 2020.

Figur 2: Restavfallsmengde per ansatt (heltrukken linje), og mål for reduksjon av restavfallsmengde (stiplet linje) for årene 2009-2017.

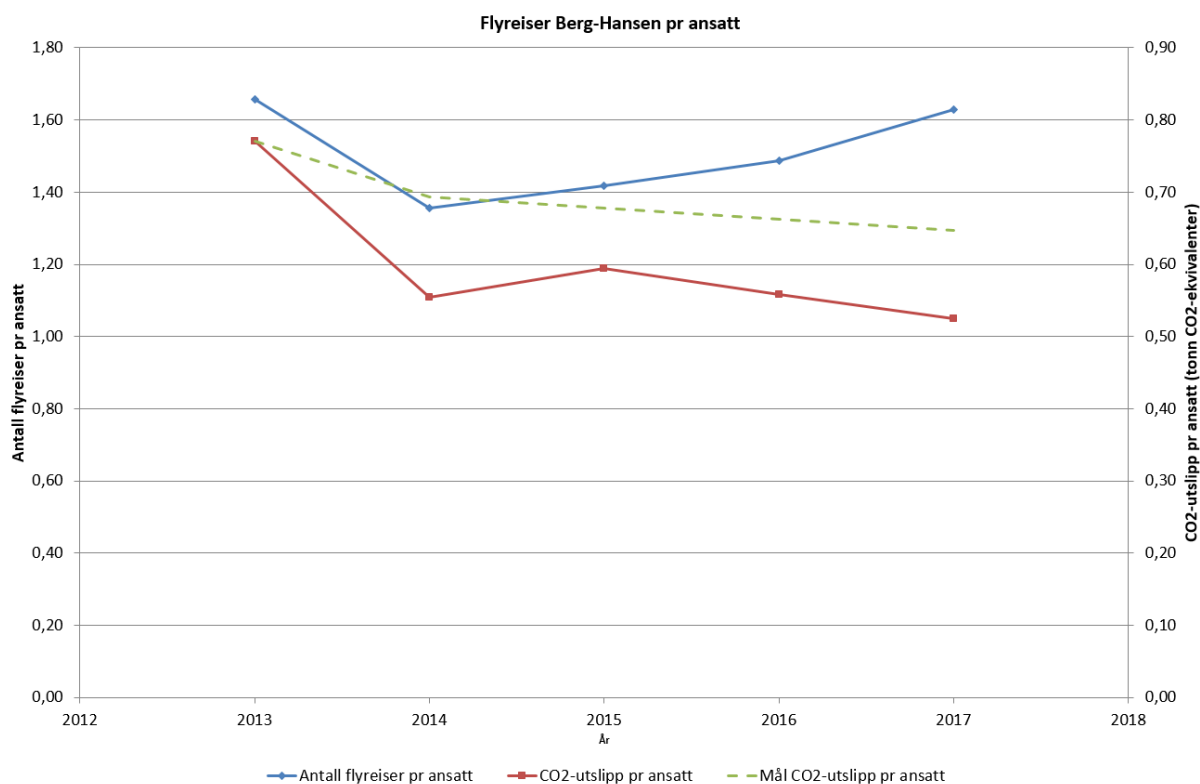
TRANSPORT

Flyreiser

Videokonferanserommene på UiB kan med fordel markedsføres bedre blant de ansatte. Samtidig brukes lokale webkonferanseprogrammer som Skype for business, men UiB har ikke mulighet til å registrere hvor stor denne bruken er.

UiB har i dag begrensede muligheter å få oversikt over flyreiser. Vitenskapelig ansatte bestiller mange flyreiser utenfor rammeavtalen, og det finnes derfor bare delvis statistikk for flyreiser ved UiB. For å kunne finne universitetets totale klimafotavtrykk vil det være nødvendig at dagens administrative systemer utvikles slik at det blir mulig til å hente ut flyreisestatistikk fra reiseregninger. CO₂-utslippet for flyreiser rapporteres direkte fra reisebyrået. I 2017 ble det foretatt 6234 flyreiser bestilt gjennom Berg-Hansen, og dette er en økning fra 5738 reiser i 2013, som er den tidligst tilgjengelige statistikken fra reisebyrået (se Figur 3). Dette ser ut til å være koblet mot en økning i antall ansatte, da flyreiser pr ansatt har holdt seg noenlunde stabilt, og kun gått ned 1,8% siden 2013. Hver ansatt bestiller nå i snitt 1,63 flyreiser pr år gjennom Berg-Hansen.

CO₂-utslipp fra flyreiser per ansatt har likevel gått ned med 32 % siden 2013. Dette kan skyldes at det slippes ut mindre CO₂ pr km, eller at det foretas kortere flyreiser.

Figur 3: Totalt antall flyreiser (blå linje), CO₂-utslipp målt i tonn CO₂-ekvivalenter (rød linje) og mål for CO₂-utslipp (stiplet linje) fra flyreiser ved Universitetet i Bergen i 2013-2016.

INNKJØP OG FORBRUK

Det arbeides kontinuerlig med miljøbevisste innkjøp og integrering av miljøhensyn i alle relevante anskaffelsesprosesser.

UiB har bestemt at alle nye biler til internt transport skal ha lave CO₂-utslipp, og elbiler velges der dette er mulig.

I forbindelse med Miljøfyrtårnsertifiseringen av UiB har Økonomiavdelingen begynt å kartlegge miljøsertifiserte leverandører, og gjort det mulig å se hvilke produkter i bestillingssystemet som er miljømerket.

I 2016 har UiB vedtatt en ny anskaffelsesstrategi for år 2016-2019, med mål for miljø- og samfunnsansvar i anskaffelser (se styresak 13/2016). I tillegg er UiB medlem av Initiativ for etisk handel (IEH), en organisasjon hvis formål er å fremme ansvarlige leverandørkjeder slik at internasjonal handel bidrar til å ivareta menneske- og arbeidstakerrettigheter, bærekraftig utvikling og forsvarlig miljøhåndtering.

Antall papirark som kjøpes inn til kopimaskiner og skrivere har gått ned med 52,1 %, fra 30,9 millioner ark i 2009 til nær 15 millioner ark i 2017, som tilsvarer en reduksjon på 57,8 % ark per ansatt. Dette er en økning fra 2016 hvor det ble kjøpt inn 13 millioner ark. Dette gir likevel ikke det fulle bildet av papirforbruket ved UiB; fortsatt sendes det ut mange papirbrosjyrer og lignende.

Som Miljøfyrtårn er det ønskelig at universitetsledelsen, og ledelsen ved fakulteter og enheter følger opp reduksjon i papirforbruk, og gjør vurderinger av behovet for utskrifter og å sende ut papirbrosjyrer.

ANDRE MILJØTEMA

Samarbeid/nettverk

Klimapartnere Hordaland

Universitetet i Bergen er medlem i Klimapartnere Hordaland, et nettverk for klima- og miljø samarbeid mellom offentlige og private aktører i fylket. Som en del av dette samarbeidet har UiB blant annet forpliktet seg til å utarbeide en årlig rapport over egne utslipp av klimagasser (klimaregnskap), lage planer og gjøre tiltak for å redusere klimagassutslippene, samt å gjennomføre miljøsertifisering av hele universitetet. Klimapartnere Hordaland arrangerer møteserier med sine partnere om ulike miljøtema. UiBs ENØK-ingeniør er aktiv deltager i nettverket for energieffektivisering som har utviklet seg fra møteserien om energi. Miljøkoordinator er medlem i styringsgruppen for Klimapartnere Hordaland.

NUAS Sustainability

Universitetet i Bergen er medlem i Nordic Sustainable Campus Network/NUAS Sustainability. NSCN ble opprettet i 2012 for å styrke eksisterende satsinger innen bærekraft ved nordiske universiteter og høyskoler. Nettverket retter seg hovedsakelig mot ansatte som arbeider med miljø og bærekraft, og ble i 2014 en del av NUAS (Det Nordiska Universitets Administratörs Samarbetet). Målene for nettverket er å dele beste praksis innen miljø- og klimaarbeid ved nordiske universiteter, styrke satsingen på bærekraft i forskning og utdanning, og integrere bærekraft i driften av bygninger og campus. UiBs miljøkoordinator har også i 2017 vært en av de to norske representantene i NSCN sin planleggingsgruppe.

Miljøkommunikasjon

Arbeidet med miljøledelse og ytre miljø-tiltak er blitt kommunisert under Miljø-kategorien i HMS-portalen. Ytre miljø-arbeidet er også blitt kommunisert på en egen twitterkonto, Grønt UiB (@GreenUiB). Kontoen har over 1000 følgere.

Kurs/konferanser/arrangement

Earth Hour

Earth Hour 2017 ble markert på Nygårdshøyden den 24. mars. UiB slo av lysene i Realfagbygget, Allegaten 55, Studentsenteret, Juridisk fakultet, HF-bygget og Sydneshaugen skole, og deltok med dette i verdens største markering mot klimaendringer.

Vannforbruk

Vannforbruket ved UiB var ikke mulig å måle i 2017 på grunn av defekte vannmålere.

Miljøskadelige kjemikalier

Avhending av miljøskadelig avfall skjer i samsvar med *Retningslinje for avhending av farlig avfall og problemavfall, ioniserende strålekilder og eksplosivt avfall* i universitetets HMS-retningslinjer. Det er registrert 530 miljøskadelige kjemikalier i det digitale stoffkartoteket EcoOnline. Alle som bruker farlige kjemikalier er forpliktet til å vurdere hvorvidt disse kan erstattes med mindre farlige kjemikalier.

UiB praktiserer nullutslipp av farlige kjemikalier og miljøskadelige stoffer gjennom avløpsnett.

Forskning, undervisning og formidling

Det er ønskelig å utarbeide miljøindikatorer for primærvirksomheten ved UiB. Eksempler vil være kartlegging av UiB sine miljørelaterte kurs og undervisning og aktiv deltagelse i den offentlige debatt innen klima/miljøspørsmål.

